

Rundbalshuset utanför Umeå

Hur lång upp i norr går det att bygga med lera och halm? Laura och Erik Vidje har utmanat denna frågeställning och berättar om sitt husbygge utanför norrländska Umeå – ett projekt som också har uppmärksammats med ett avsnitt i SVT-programmet Husdrömmar i mars i år. Om man vill veta mer om byggprocessen finns mycket att läsa på hemsidan www.rundbalshuset.se med online-föreläsning, videoklipp från bygget och sammanfattning av de hållbara lösningar Laura och Erik har valt. Det går också att följa deras arbete på Facebook och Instagram [@Rundbalshuset](https://www.instagram.com/Rundbalshuset).

Rundbalshuset uppförs i Kassjö, 2 mil från centrum i Umeå.

Vi har byggt ett runt hus av lera och halmbalar de senaste fyra åren och flyttar nu in i vårt drömhushus till sommaren. Vi har inte bara lera på väggarna inne och ute, det är även på golvet och som lerbruk mellan återbrukade tegelstenar.

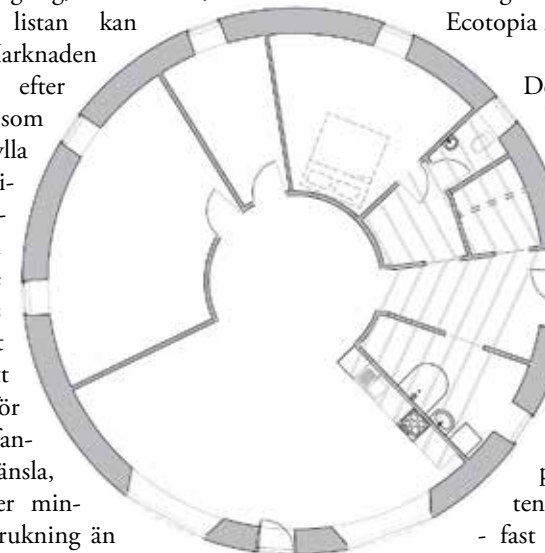
Sedan många år tillbaka har vi diskuterat

med varandra hur vi vill leva och bo, också utifrån ett starkt hållbarhetsintresse. Vi förberedde oss med att gå kurser, både i teori och praktik och fastnade för mötet mellan lera och trä, tillsammans med isolering av halmbalar och en grund med hasopor och en foamglasplatta (Koljern). Under tre år satt vi (främst Laura) och utbildade oss i ämnet.

Köksskåpen har spenderat de senaste 50 åren i Eriks barndomshems källare och kommer nu det till användning i det stora köket. Golvet med värmeslingor har lagts med lera och halmbalsväggarna är putsade med lera både in och utvändigt.

Huskonstruktioner, markförutsättningar, ett fyrkantigt hus, något vi lärde oss under passiv värmelagring, ventilation, en utbildning med Herbert Gruber på energiflöden, listan kan bli lång! Marknaden finkammades efter de lösningar som kunde uppfylla våra satta klimat-, miljö- och hälsomål och designade vårt drömhushus därefter. Att det blev ett runt hus är för att det ger en fantastisk rymdkänsla, och det kräver mindre energiförbrukning än

Det är ytterst svårt att bedöma tidplanen för ett sådant här självbyggeprojekt och vi har pratat med många andra självbyggare om deras resor och lärdomar innan vårt bygge påbörjades. Såklart är det för kallt för att bygga på vintern i Västerbotten, framförallt med lera - fast vi lyckades med ler-

Så här kul är det att bygga med lera! Laura och Erik grovputsar utsidan på sitt hus.

fasaden trots sen höst och frostnätter utan frostsador!

Det vi är riktigt glada över nu, när allting börjar närma sig färdigställande, är att ge-

staltingen har blivit ännu bättre än vi kunde förstå oss! Det är fortfarande en stor glädje att jobba med lera nu när vi är klara. Trots att vi har sållat cirka 15 ton av vår egen jord för hand (köp ett bra såll!) och antagligen byggt in cirka 30 ton lerputs med mycket hjälp. Just nu är det dock spännande att testa olika varianter av finputs, bland annat med fermenterad puts, och biokol som tillsats, och olika ytbehandlingsmedel med svamp eller glättning med japanslev. Vi har även målat fiber-gipsväggarna med lerbärg.

Att bidra till en hållbar utveckling har stor vikt i våra liv och mycket av projektet handlar om att ge oss en bra grundförutsättning för självförsörjning och resiliens, bland an-

Ett glatt arbetslag med Laura, Erik och Ulf Henningsson samt kursdeltagare från lergolvsbygge.

nat genom en skogsträdgård i framtiden. En annan aspekt är att vi har förstått att många av oss "konsumenter" inte ifrågasätter eller ställer krav på det vi köper. Det spelar ingen roll om det är mat, kläder eller hus. Vi vill gärna inspirera andra att tänka på det, och att ställa krav på sina leverantörer oavsett vad det gäller, samt att ta tid för att det ska bli bra.

Om ni kan, lej bort allt ni inte tycker är särskilt roligt och fokusera på att själva bygga det som ger er någonting tillbaka, till exempel lera! Ställ krav, och välj hälsosamma byggmaterial för ditt hem, så blir bygget mycket roligare och du kommer kunna umgås med vänner, familj och likasinnade under en spännande byggprocess.

För er som funderar på ett eget självbygge vill vi påminna om att Rom inte byggdes på en dag, och att göra det själv med bra kvalitet tar tid, tårar, blod, svett och sömnlösa nätter, men det är värt det! Själva byggandet utfördes under cirka 1 år, resten av de fyra åren var tid vi la på planering, våra respektive jobb och återhämtning under vintern. Ta den tid du känner att du orkar och pressa inte schemat för mycket, det är viktigt att kunna hålla hela vägen, fysisk och mentalt, och även ha roligt under byggprocessen!

Text och bild: Laura och Erik Vidje.

